

Skötselplan för naturreservatet Valö

SKÖTSELPLAN FÖR VALÖ NATURRESERVAT

Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning. En översyn bör göras senast inom 10 år för att bedöma behovet av revidering. Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen 2006. Planförfattare har varit Mikael Hagström och Annika Forsslund.

A. ALLMÄN BESKRIVNING	3
Administrativa data om naturreservatet	3
2. Syfte, föreskrifter och skäl för beslut	4
3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden.....	4
3.1 Naturbeskrivning	4
3.2 Historisk och nuvarande markanvändning	4
3.3 Områdets bevarandevärden	4
3.4 Källuppgifter	5
B. PLANDEL	6
1 Syfte med naturreservatet.....	6
2 Disposition och skötsel av mark	6
2.2 Skötselområden	6
2.3 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	8
När	8
2.4 Jakt	9
2.5 Utmärkning av reservatets gräns	9
3. Tillsyn.....	9
4. Dokumentation och uppföljning.....	9
4.1. Dokumentation och inventeringar	9
4.2. Uppföljning	9
5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen.....	9
5.1 Finansiering av naturvårdsförvaltningen.....	9
6 Kartbilaga.....	10

Bilagor

1. Servitut A
2. Nyttjanderättsvägar till reservatet

A. ALLMÄN BESKRIVNING

Administrativa data om naturreservatet

Reservatets

benämning: Valö naturreservat

REG-DOS NR: 1001748

Beslutsdatum: 2006-05-03

Län: Östergötland

Kommun: Kinda

Areal: 33,9 ha
Produktiv skog 33,0 ha

Naturtyper: Borenemorala, ädellövskogar av 4,2 ha
(Natura 2000 habitat) fennoskandiks typ med rik epifytflora
Lind-lönnskog i sluttningar och raviner 8,1 ha
Lövnaturskog (9180) 8 ha
Ek-hassellund (9020) 4 ha
Yngre aspskog med ek och lönn 13 ha
Asp-björkskog 5 ha
Granskog med lövinslag 5 ha

**Prioriterade
bevarandevärden**

Naturtyper Ädellövskog
Arter/grupper mossor, lavar, svampar
Strukturer/funktioner NO-brantskog

Övrigt:

Natura 2000 Området är Natura 2000 område; kod SE0230313
Ledningsrätt Forsaströms Kraft AB, Box 258 597 26 Åtvidaberg

Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen Östergötland

Lägesbeskrivning: 7 km SV om Oppeby kyrka

Vägbeskrivning: Valös naturreservat nås från vägen mellan Björkfors och Tyllinge. Härifrån finns en skylt med vägvisning till reservatparkeringen.

2. Syfte, föreskrifter och skäl för beslut

(se reservatsbeslut)

3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden

3.1 Naturbeskrivning

Valö naturreservat är ca 34 ha stort och ligger i anslutning till Björkfors samhälle knappa två mil öster om Kisa. Området utgörs av en brant nordostsluttning med höga lodytor och rasbranter bevuxna med naturskogsartad lövskog. Ovanför branten växer en yngre aspskog med inslag av lönn och ek. Högsta punkten i reservatet ligger på ca 200 meters höjd över havet medan sjön Björkern nedanför ligger på ca 98 m ö h. Utsikten från den högsta punkten är magnifik över sjön och dess omgivning.

Skogen i området är rik på gamla träd av asp, ek, lind, lönn och björk och enstaka gamla granar finns också i brantens fot. Död ved förekommer av flera trädslag och området utgör en viktig miljö för flera krävande fågelarter, mossor, vedsvampar och lavar.

Området ingår i det europeiska nätverket för skyddsvärd natur, Natura 2000.

3.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Området var ämnat för skogsbruk fram till skogen löstes in på reservatsbildningen.

Största delen av området är mycket brant och här har den mänskliga påverkan alltid varit mycket begränsad. I områdets norra del (inom skötselområde 3) finns emellertid spår som visar att delar utnyttjats för åkerbruk långt tillbaka i tiden. Häradskartan från 1874-1881 visar att delar av området i söder utnyttjats som slåtteräng med lövträd (inom skötselområden 2, 4 och 5) men att huvuddelen var utmärkt med blandskog.

3.3 Områdets bevarandevärden

A. Biologiska bevarandevärden

Vegetation och kärlväxtflora

Den del av skogen som ligger ovanför rasbranten är ganska näringsfattig med undantag för de sänkor och klipphyllor som finns. De magraste delarna domineras blåbär och kruståtel med inslag av blåsippa och lundgröe. Branten och dess nedre delar är betydligt rikare tack vare hydrologin och tillgången på mullrik jord. Här finns ett större inslag av lundväxter som blåsippa, gullviva, vårärt, vippärt, vätteros och någon entstaka tandrot. Längst i söder finns även enstaka ängsväxt som ängsvädd, nattviol och brudbröd.

Lägre flora och svampar

Skogen i och nedanför branterna hyser en rad krävande mossor, svampar och lavar tack vare tillgången på substans, ljusstillgång och hög luftfuktighet. De flesta av dessa är knutna till ädellövträd och asp. Här finns bland annat de rödlistade arterna vedtrappmossa, asphättemossa, skärelav, olivbrun gyttelav, läderlappslav, västlig njurlav, stor vaxlav, lunglav och svamparna svartnande kantarell, kandelabersvamp samt scharlakansvaxskivling. Andra krävande arter som finns här är guldpuddrad spiklav, stuplav, luddlav och korallblylav. På klippor och stammar växer lövskogsmossor som fjädermossor och baronmossor rikligt.

Fågelfauna

Mindre flugsnappare finns uppgiven från området men dess status är osäker. Mindre hackspett verkar häcka årligen.

Ryggradslösa djur

Det vedlevande insektslivet i området torde vara ganska rikt med tanke på den rika tillgången på död ved från lövträd. Dock är ingen sådan undersökning gjord. Ekoxe finns uppgiven från områdets norra del. Från branten finns även äldre uppgifter om ovanliga landsnäckor som exempelvis den rödlistade skogsgrynsnäckan.

B. Geologiska bevarandevärden

Området utgörs av en mäktig förkastningsbrant med en fallhöjd på ca 100 m i etapper. Denna dramatiska topografi är karakteristisk för regionen. Berggrunden i området består av ögongranit. Nedanför branten finns en moig morän med en jordmån av brunjord. Ovanför branten är moränen något grövre och jordmånen består huvudsakligen av podsolerad brunjord. Topografin ger rörligt markvatten och mullbildning i svackor och skrevor till gagn för näringsgynnade trädslag. Den nordostvända bergsslutningen ger ett svalt och fuktigt klimat vilket gynnar många mossor, svampar och lavar.

C. Kulturhistoriska bevarandevärden

Området består till största delen av branta sluttningar som påverkats mycket lite av mänskligt brukande.

D. Intressen för friluftslivet

Området kan bjuda på en fin naturupplevelse och en magnifik utsikt över sjön och dess omgivningar.

3.4 Källuppgifter

Nyckelbiotopsinventering: Naturvärdesobjekt 070660091. Nyckelbiotop 070660081.

Skogsvårdsstyrelsen 1998. Utdrag ur nyckelbiotopsinventeringen.

Utdrag ur hotartsdatabasen: Länsstyrelsen 2003.

Geologisk karta, Kisa nr 149, SGU 1913.

Häradskartan Kinda Härad. 1874-1881.

Natura 2000-databasen, SE0230313.

B. PLANDEL

1 Syfte med naturreservatet

Syftet med skyddet är att området ska bidra till att bevara de för lövrik naturskog typiska arterna som lever i trakten. Den döda veden och de gamla träden är jämte inslaget av ädellövträd de viktigaste elementen för arterna knutna till lövrik naturskog. Området ska i stort sett få utvecklas fritt mot ett urskogsliknande stadium med så mycket död ved och så mycket gamla träd som möjligt.

2 Disposition och skötsel av mark

2.2 Skötselområden

Reservatet är indelat i 6 skötselområden; 1) skog i brant, fri utveckling, 2) ädellövlund, måttligt skötselbehov 3) triviallövskog, fri utveckling, 4) ung aspskog, måttligt skötselbehov, 5) blandskog, måttligt skötselbehov, 6) granskog, måttligt skötselbehov.

Skötselområde 1, skog i brant

Areal: 8,1 ha

Beskrivning

Området består av en brant sluttande gammal blandskog med inslag av rasbranter, lodytor och block. Lövträd dominerar, främst ek, asp, lind och lönn. Området är rikt på död ved. Här finns en mycket rik kryptogamflora med bland annat länets enda kända lokal för olivbrun gyttelav.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Skötselområdet ska bibehålla samt utveckla de naturvärden som finns knutna till urskogsartad lövrik naturskog.
- Alla arter som är knutna till gamla träd och död ved ska fortleva på lång sikt och helst öka i sin utbredning eller populationsstorlek. Bland arter som indikerar en gynnsam bevarandestatus är lunglav och kandelabersvamp lämpliga att följa upp.
- Mängden gamla träd och grov död ved i olika nedbrytningsstadier ska öka så mycket som möjligt utan att aktiva åtgärder sätts in. I slutändan innebär detta att 30-40 % av virkesförrådet kommer bestå av död ved.
- Området ska utveckla sina naturskogsqualiteter genom att lämnas för fri utveckling.

Åtgärder

Inga åtgärder bedöms nödvändiga.

Skötselområde 2, ädellövlund

Areal: 3,4 ha

Beskrivning

Området består av en ekdominerad lund med stort inslag av hassel och asp. Här finns även enstaka almar och lönnar. Kryptogamfloran är mycket rik även här med flera rödlistade arter. Historiskt sett så har delar av området utnyttjats som slåtteräng.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Området ska utvecklas mot en naturskogsartad ädellövskog.
- Mängden gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier ska öka så mycket som möjligt utan att aktiva åtgärder sätts in.

Åtgärder

Restaureringar De små granar som går att röja med röjsåg röjs bort för att gynna lövträden. Äldre granar lämnas. Området lämnas i övrigt för fri utveckling.

Skötselområde 3, triviallövlund

Areal: 5,0 ha

Beskrivning

Olikåldrig lövskog dominerad av asp med inslag av björk, ek, lönn och någon lind. Området har tidigare varit trädklädd betesmark men börjar nu få höga värden som sluten lövskogslund. På häradskartan anges området som blandskog på utmark.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Området ska utvecklas till en urskogsliknande lövskog rik på gamla träd och död ved.
- Mängden gamla träd och grov död ved i olika nedbrytningsstadier ska öka så mycket som möjligt utan att aktiva åtgärder sätts in. I slutändan innebär detta att 30-40 % av virkesförrådet kommer bestå av död ved.
- I framtiden ska området kunna hysa de flesta arter som idag lever i delområde 1.
- All död ved lämnas inom skötselområdet. Träd som faller över kulturlämningar, drivningsväg och gångstigar flyttas, dock ej bort från skötselområdet.

Åtgärder

Inga skötselåtgärder bedöms nödvändiga.

Skötselområde 4, ung triviallövskog

Areal: 13,0 ha

Beskrivning

Området består av ca 20-årig aspskog med inslag av ek, lönn, björk och gran.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Skötselområdet ska utvecklas till en lövskog mycket rik på gamla träd och död ved via ett lövbrännelikt successionsstadium.
- Alla arter knuta till lövskog och död lövved ska öka sin utbredning inom området. Mindre hackspett och lunglav är arter som kan vara lämpliga att följa upp.
- Området ska fortsätta vara i stort sett ren lövskog. Trädslagssammansättningen kan sakta spontant förskjutas mot mer lönn, lind och alm på sikt.

Åtgärder

Restaureringar: Området röjs initialt på granplantor och små tallar för att bibehålla lövdominansen. Sedan lämnas området för fri utveckling tills vidare. De barrträd som är för stora att röjas lämnas kvar.

Skötselområde 5, blandskog

Areal: 3,5 ha

Beskrivning

Området består av en ca 20-årig granplantering med ett ganska stort inslag av äldre (drygt 100-åriga) ekar. Ekarna hyser krävande lavar. Historiskt sett så har delar av området utnyttjats som slåtteräng.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Området ska utvecklas mot en lövrik barrnaturskog med inslag av ädellövträd och hassel.
- Området ska hysa krävande arter knutna till gran, ädla lövträd och hassel.

Åtgärder

Restaureringar: Gran behöver röjas ett tiotal meter ut från ekar och andra grova lövträd och äldre hasselbuketter. Detta kommer att bilda ett nätverk av gläntor då ekarna står ganska tätt. I övrigt lämnas området för fri utveckling. Eventuellt kan ekarna behöva frihuggas även i framtiden.

Skötselområde 6, ung granskog

Areal: 1,4 ha

Beskrivning

30-40-årig grandominerad skog med ganska stort inslag av asp och någon ek.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Området ska utvecklas mot en lövrik barrnatureskog.
- Området ska hysa krävande arter knutna till gran och lövträd.
- Skötseln ska inriktas mot att bibehålla en hög lövandel i beståndet.

Åtgärder

Restaureringar: Den gran som är så klen att den går att röja röjs bort för att gynna lövinslaget och för att glesa ut beståndet.

Parkering & information

Parkeringsplats kommer att samnyttjas med Valö bad- och festplats.

En eller flera informationsskyltar med beskrivning av naturreservatet på tre språk samt en skylt med gällande föreskrifter ska tas fram. Skyltarna ska placeras vid parkeringsplatsen samt vid de två punkter vandringsstigen möter länsvägen.

Parkeringsplatsen kommer även användas för samlad information om alla naturreservat i omgivningen.

Om behov av annan parkeringsplats skulle uppstå, kan en parkeringsplats för minst 4 bilar anläggas i skötselområde 2 där det tidigare varit ett virkesupplag.

Vandringsstig

En vandrings slinga kan utgå från det före detta virkesupplaget vid vägen, gå vidare västerut runt branterna och sedan längs reservatsgränsen upp till reservatets högsta punkt. Därefter dras stigen ner till länsvägen nära Valö festplats.

2.3 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Prioritet
Iordningställande av parkering och information	initialt	Valö festplats, där stig & väg möts	1
Iordningställande av vandringsstig	initialt	Omr 2, 3, 4 & 5	2
Röjning av gran	initialt	Omr 3,4,5	1
Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd	Var 10e år	Samtliga områden	2
Tillsyn av föreskrifter	Årlig	Samtliga områden	2

2.4 Jakt

Jakt är tillåten inom hela reservatet. Vid jakt får jakthund användas. Älgdragare för fällt vilt får användas med stor försiktighet. Markskador pga körning ska undvikas.

2.5 Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatsgränsen ska utföras av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard SIS 031522 och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

3. Tillsyn

För närvarande bedöms ingen speciell tillsynsman behövas inom reservatet. Tillsyn av reservatet skall ombesörjas av Länsstyrelsen.

4. Dokumentation och uppföljning

Skötseln av naturreservatet ska ske på ett sådant sätt att önskat resultat uppnås till lägsta möjliga kostnad. Effekterna av utförda skötselinsatser måste därför alltid följas upp. Uppföljningen ska sedan ligga till grund för förändringar av skötselmetoder och revidering av skötselplanen.

4.1. Dokumentation och inventeringar

Inga särskilda inventeringar planeras i dagsläget inom reservatet.

4.2. Uppföljning

4.2.1. Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Uppföljningen skall ske enligt fastställda metoder som används inom miljöövervakning nationellt eller regionalt eller i samband med Natura 2000. Lämpliga parametrar för uppföljning i reservatet är hur arealen av naturtyperna, och hur dess ingående strukturer och funktioner, förändras. Målsättningen med uppföljningen är att kunna se om uppställda bevarandemål enligt skötselplanen uppfylls och för att fastställa om gynnsam bevarandestatus för utpekade arter och habitat enligt Natura 2000 erhålls i Naturanätverket.

4.2.2 Uppföljning av effekter av skötselåtgärder

En uppföljning av naturvärdenas utveckling ska ske i de områden där åtgärder genomförs. Genomförandet av skötselplanens åtgärder skall följas upp så att den genomförda skötseln leder till att bevarandemålen uppfylls på sikt.

5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen

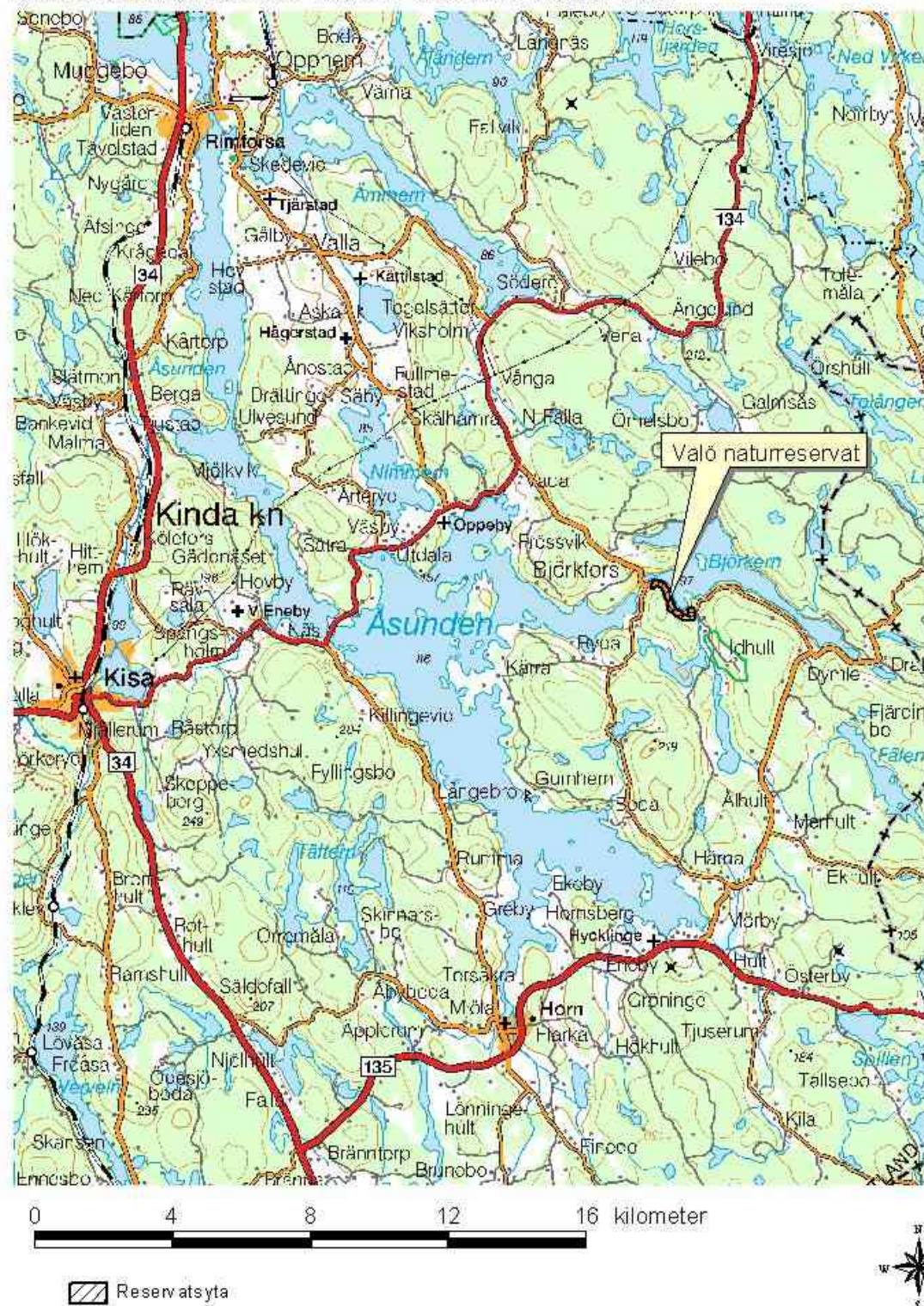
5.1 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Alla i planen redovisade åtgärder bekostas av offentliga medel. Även andra finansiärer, exempelvis fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel skall i så fall administreras av Länsstyrelsen. Eventuella intäkter från gagnvirke tillfaller Staten.

6 Kartbilaga

Bilaga 1

Översiktskarta Valö naturreservat

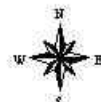
© Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

Områdeskarta Valö naturreservat

1:10000

 Reserv atsyta

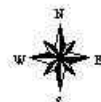

Skötselområden Valö naturreservat

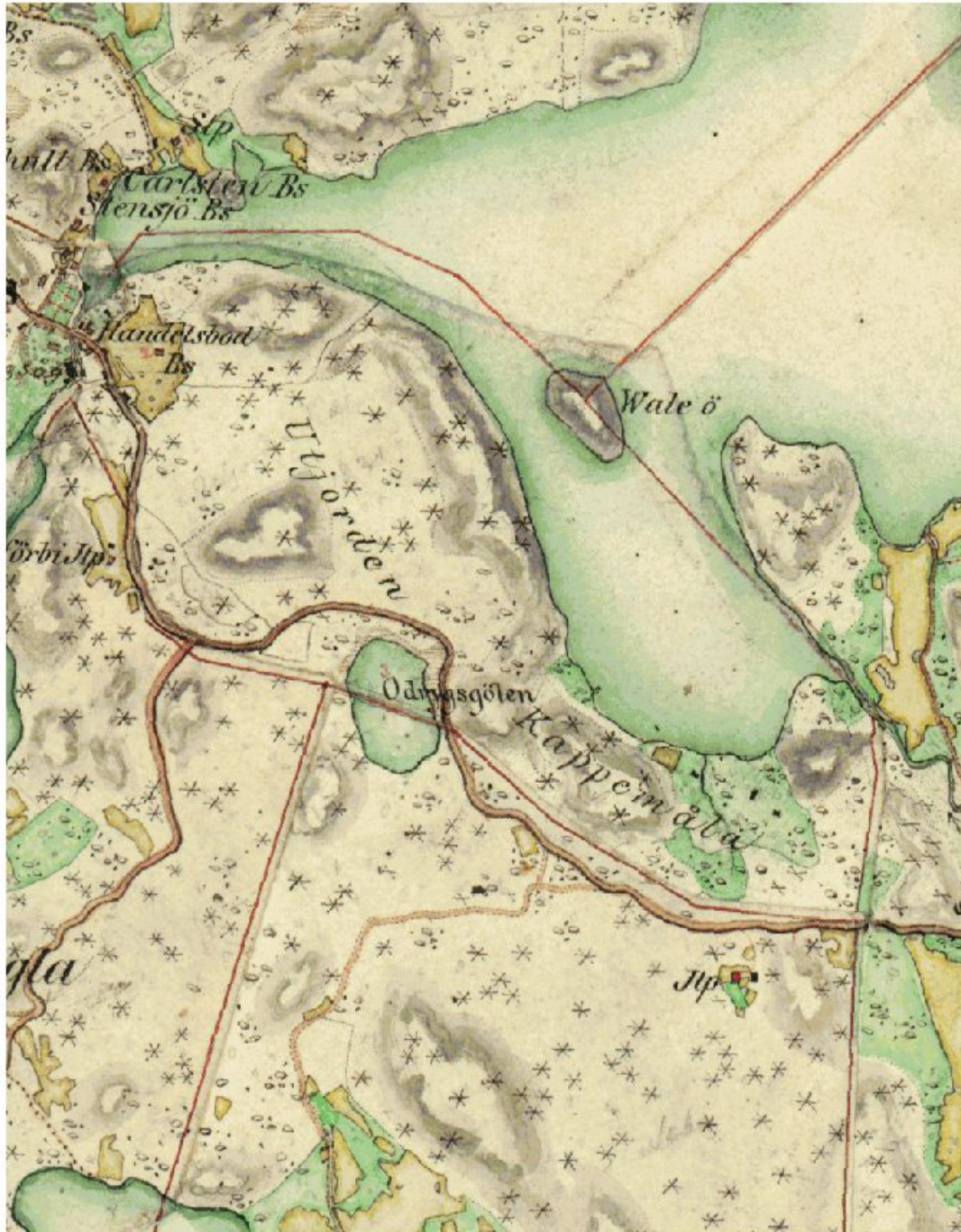
1:10000

□ Skötselområdesgränser

© Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

Härads-karta Valö naturreservat

1:10000

